

Govor Borisa Kralja na volilni skupščini KO ZB Žusterna, 21.2.2019

Spoštovane tovarišice, dragi tovariši,

Dovolite mi, da svoje današnje poročilo o delu naše krajevne organizacije ZB za vrednote NOB Žusterna začnem z uvodom, s katerimi bom skušal vpeti naše današnje srečanje v širši družbeni kontekst.

Trumpovo geslo »America first« je pospešilo verižno reakcijo nacionalizmov, ksenofobije in rasizma po vsem svetu. Ena največjih svetovnih držav Brazilija je pristala v krempljih najhujše oblike fašizma in z ameriško pomočjo se ta krepí po vsej Latinski Ameriki. Po zgledu oranžnih revoluciji in arabskih pomladi se ZDA zdaj lotevajo intervencije v Venezueli, z odpovedjo sporazuma o omejevanju raketne oborožitve SALT in z grožnjo po militarizaciji vesolja pa stopnjujejo pritisk na Rusijo in Kitajsko. S širitvijo Nata na vzhod skušajo prevesiti strateško ravnovesje v svoj prid in hkrati razglašajo, da je zanje sovražnik vsakdo, ki se ne misli pokoravati ameriški vojaški nadvladi. To je še en žebelj v krsto obstoječe mednarodne pravne ureditve, temelječe na OZN. Združene države Amerike pač terjajo od svojih takoimenovanih zaveznikov brezpogojno poslušnost.

Slovenija je obkrožena z državami, v katerih imajo fašistoidne sile velik vpliv na oblast in na družbeno vzdušje. Avstrijska vladna koalicija je rjavkaste barve, Orbanova Madžarska, je prava naslednica Horthyjeve, na Hrvaškem ob navzočnosti in potuhi hadezejevskih oblasti vsakodnevno povečujejo ustaštvo, ob naši zahodni meji pa redno paradirajo črnosrajčniki. Govoriti o prijateljstvu z državami, v katerih so na oblasti nasledniki tistih, ki so v preteklosti obsodili Slovence na nacionalno smrt, je le obrabljena diplomatska floskula.

Italijanska država se je v zadnjih tednih odločila priti s pravo barvo na dan. Fašistični besednjak, za katerega smo pri nas zmotno mislili, da je omejen na marginalne skupine nostalgikov, postaja skupaj s potvarjanjem zgodovine vse bolj uradna govorica najvišjih italijanskih oblasti. Po Giorgiu Napolitanu, ki je pred desetletjem govoril o slovanskih barbarih, smo podobne izraze zasledili tudi pri sedanjem predsedniku republike Mattarelli. V reakcijah na nedavno nacionalistično orgijo v Bazovici, so v Sloveniji najbolj odmevale besede predsednika evropskega parlamenta in Berlusconijevega namestnika Tajanija, ki

so vsebovale ozemeljske grožnje, strupeno enačenje fojb in Auschwitza, ki si ga je privoščil notranji minister Salvini, pa je šlo nekako mimo nas. Pa bi nas moralo najbolj skrbeti. Vsebovalo je doslej najbolj odkrito zahtevo po reviziji zgodovine in je prišlo prišlo s strani tistega, ki ima danes v Italiji daleč največjo politično moč.

Slovenska politika, ki je bila doslej ob podobnih priložnostih brezbrizna, nekajkrat pa tudi sokriva, se je tokrat odzvala, čeprav vsaj glede Salvinija ne povsem ustrezno. Slovenija seveda nima ne moči, ne vpliva, da bi lahko v evropskem merilu preprečila zgodovinski revizionizem. Vendar bi morala biti naša zunanja politika glede tega dosledna, in nanj vselej opozarjati, saj revizionizem pomeni tudi postavljanje naših meja pod vprašaj. In s tem nacionalne varnosti. Seveda pa tega ni realistično pričakovati od z Janševimi kadri prepojene diplomacije, ki je bolj kot nacionalnemu interesu zavezana blatenju NOB po tujini. Peterletovo ministrovanje je že pred več kot četrto stoletja močno poslabšalo slovenske pogajalske pozicije v odnosih z Italijo in pripeljalo do Oglejskega kompromisa. Italijanska diplomacija, ki je za razliko od slovenske profesionalna, je brž zaznala šibko točko v slovenskih vrstah. Že tedaj je dala vedeti, da meja s Slovenijo kljub zagotovitvi ni nespremenljiva. Odtlej je to že nekajkrat ponovila po neformalnih kanalih, denimo preko nekdanjega italijanskega veleposlanika v Beogradu Sergia Romana.

Nedeljska nacionalistična orgija v Bazovici letos ni bila le zborovanje nostalgikov izven časa in prostora. Skupaj z vrsto izjav vodilnih italijanskih politikov je znanilka novega časa in novega prostora, skratka znanilka nadaljevanja tektonskih sprememb na evropskem kontinentu, ki smo jim priča zadnjih nekaj let. Tako kot sta pred drugo svetovno vojno iz skupinic skrajnežev kar naenkrat zrasla fašizem in nacizem in zanetila svetovno vojno se v današnji Evropi rojeva nekaj podobnega iz konglomerata rasizma, ksenofobije in sejanja strahu pred migranti, ki ga sprožajo in podpihujejo fašistoidne politične sile.

To nekaj podobnega še nima prave oznake. Etabilirana politika govori o populizmu, o skrajnem desničarstvu in zadnje čase o sovranizmu in takšno poimenovanje najdemo tudi v medijih. Vsakršno vlečenje vzporednic s fašizmom in nacizmom je v medijih takoj ožigosano kot nezgodovinsko in neznanstveno, češ da so danes razmere povsem drugačne. Dediči tistih, ki so svojčas tako ali drugače sodelovali z nacifašisti, pojmujejo fašizem in nacizem kot psovki in zelo pozorno skrbijo, da bi z njima ne užalili gospodov fašistov in nacistov, niti tistih ne, ki sami sebe označujejo za fašiste ali nacistične in gojijo

njihovo ikonografijo. Doslej marginalne skupine skrajnih desničarjev niso le števično narasle, pač pa so si pridobile tudi velik vpliv nad sloji prebivalstva, ki jih je najhuje prizadela gospodarska kriza. Volitve zadnjih let so po vsej Evropi pokazale, da ta del skrajne desnice odžira glasove tradicionalnim strankam. Ne le desnim in sredinskim, pač pa tudi tistim, ki se imajo za leve, socialnodemokratskim. Te se v boju za glasove, za lastno preživetje in za preživetje elit vse bolj prilagajajo spremembam javnega mnenja, slednje pa je vse bolj pod vplivom skrajne desnice. Začarani krog prehitevanja po desni se tako zapre in sproža povampirjenje ljudomrzništva, ki ga lahko opazimo na vsakem koraku in za katerega je odveč razpredati, kam vodi.

Majske volitve v evropski parlament se zdijo prelomne. Populistična desnica ob zadnjih volilnih uspehih povsod po Evropi, pa tudi zanjo ugodnih mnenjskih raziskav, že vnaprej razglša zmago in resnici na ljubo se demokratičnim silam na volitvah ne piše nič dobrega. Tak razplet temelji seveda tudi na dobro uglašeni medijski propagandi, ki temelji na socialnih omrežjih, a se vse bolj seli tudi na poglobitve medije. Tudi tem gre za branost, poslušnost in gledanost in tudi oni si želijo, dokler je še čas, pohiteli na voz zmagovalca.

Tudi če po majskih volitvah Salvini, Le Penova in njihova družčina ne bodo najštevilčnejša poslanska skupina v parlamentu, bodo bistveno vplivali na razplet. Tudi če ne bodo sklenili koalicijske povezave s tradicionalnimi strankami, bodo slednje prisiljene voditi njihovo politiko.

In kaj bo z Evropsko skupnostjo? Ideje njenih pobudnikov so le še razstavni eksponat za praznovanja obletnic. Njen cilj že od konca obdobja Jacquesa Dellorsa in Romana Prodirja ni več postati skupnost ljudi. S prevlado trdega neoliberalnega jedra na čelu z nemško CDU-CSU je postala le še skupnost poslovnih interesov in poslovnežev, ki jo obvladujejo. Ne le evropskih, saj Ameriki, pa tudi Rusiji in Kitajski ni povšeči močna, povezana in konkurenčna Evropa. Prevlada populistov v njej s tega vidika ne bo prinesla velikih sprememb. Svetovni finančni kapital zaradi tega ne bje plati zvona. S Salvinijem in njemu podobnimi se bo zlahka pogodi, gre le za ceno. Tudi sicer se velekapital nikoli ni bal sodelovanja s skrajno desnico. V dvajsetih letih prejšnjega stoletja so italijanski finančni mogotci ob sodelovanju ljudske stranke in rimskega papeža postavili na oblast Mussolinija. V tridesetih so njihovi nemški kolegi, prav tako ob sodelovanju Von Pappenove ljudske stranke za kanclerja podprli Hitlerja. Po vsem svetu je bil finančni kapital vselej trden zaveznik fašističnih diktatur, grške brazilske, čilske, argentinske, danes ponovno

brazilske... In je ob tem sklepal sijajne posle. Tako na račun delavskih plač, kot tudi na račun dolgoročnih interesov držav dolžnic, še posebej pa na račun povsem opustošenega okolja.

Vse to so splošno znane stvari, ki jih poznajo milijoni ljudi. In kljub temu se enak scenarij vsakokrat ponovi. Dovolj je sprožiti gospodarsko in s tem dolžniško krizo. In milijoni obubožanih ljudi vselej nasedejo. Nekoč so bili za krizo krivi Židje, zdaj so begunci. Dobički od kapitala pa so se v štiridesetih letih kljub krizi v Evropi povečali za petino. Seveda so za prav toliko padle delavske plače. Kljub temu preprostemu dejstvu smo po vsej Evropi priča ne le rasti desnice, pač pa tudi dejstvu, da jo na volitvah vse bolj podpirajo tudi delavci.

Paradoks je samo navidezen. Evropska socialna demokracija že več kot štiri desetletja ni več leva politična sila, saj je povsod, tudi v Sloveniji, sprejela neoliberalizem kot svoje vodilo. V takšnih razmerah imajo evropski delavci na razpolago le dve možnosti. Voliti socialne demokrate kot manjše zlo ali ne oditi na volitve. Večina se jih odloča za slednje. Proces nastajanja socialni demokraciji alternativnih levo usmerjenih političnih strank pa je mučen in dolgotrajen. Omejujejo ga omejeni finančni viri, dostop do medijev, pa tudi spori na levici.

In kaj ima vse to skupnega z Bazovico. Italijanski politiki, tudi Berlusconijev namestnik Frattini, ki je predsednik evropskega parlamenta, zaostrujejo volilno kampanijo pred evropskimi volitvami. V lovu za glasovi so pripravljene tudi odkrito lagati. O fojbah jim to ni težko, saj širša italijanska javnost o tem nič ne ve. In tako lahko brez težav stresajo iz rokava še tako nesmiselne številke o številu pobitih. Vedo tudi, da jih za te laži ne bo nihče držal za besedo, saj italijanski mediji skoraj brez izjeme podpirajo takšne manipulacije. Berlusconi je leta 2004, ko je uzakonil 10. februarja kot dan spomina, vedel, da mu ne more spodleteti. Po eni strani je tako trdneje navezal nase vso italijansko desnico, tudi skrajno, po drugi pa je s tem skušal spraviti v težave levico. Če ne bi sodelovala pri obujanju teh spominov, bi bila deležna očitkov, da ji ni mar za italijanstvo in nacionalne interese. Tako je pritisnil na vse državne strukture, tudi šolstvo, ki morajo po zakonu sodelovati pri obeleževanju tega dne. Država se gre torej odkrito indoktrinacijo na temeljih sprevračanja zgodovine. In ta se je zdaj sprevrgla v odkrito ščuvanje proti Slovencem, celo proti slovenski zamejski šolski mladini. Vse to bo imelo dolgoročne posledice.

Ni slučajno, da Italija ni privolila v objavo skupnega poročila slovenskih in italijanskih zgodovinarjev iz leta 2001 o zgodovini dvostranskih odnosov, čeprav je skupaj s Slovenijo ustanovila to delovno skupino. Objava skupnega poročila bi seveda onemogočila sedanje manipuliranje s številkami in bi osvetlila dogajanje v njegovi celovitosti.

Ne smemo se več slepiti s priložnostnimi frazami o prijateljstvu in dobrososedskih odnosih. V Italiji imamo sicer vrsto prijateljev, a so v manjšini in pod hudim pritiskom. Stališča italijanske države glede odnosov s Slovenijo so vsebovana v nastopih najvišjih italijanskih predstavnikov ob letošnjem 10. februarju, predsednika republike Mattarelle, podpredsednika vlade in notranjega ministra Salvinija, tržaškega župana Dipiazze. Iz vseh teh nastopov, v katerih je mrgolelo potvarjanj zgodovine in laži, je velo odkrito sovraštvo.

To sovraštvo poznamo že izpred poldruega stoletja, ko je bilo še odeto v tančico »večvrednosti italijanske kulture« in ko so nam istrski italijanski oblastniki odrekli najosnovnejše pravice do šolanja. Na naslovnico koprskega časopisa so že konec devetnajstega stoletja zapisali, da » bodo Slovani v Istri zavladali, če jim omogočimo šolanje, ker jih je več kot nas.« V obdobju fašizma so prepovedali slovenski jezik, spreminjali imena in priimke, uvedli koncentracijska taborišča, požigali domove in streljali talce. Tudi poveljna italijanska država je od zaveznikov zahtevala ohranitev Rapalske meje. Zaradi spremenjenega razmerja moči in predvsem zaradi narodnoosvobodilnega boja so morali pristati na sedanjo mejo. A se z njo očitno niso sprijaznili.

Zavedati se moramo, da bodo še naprej pritiskali na slovensko državo, ker je majhna in ker se je ne bojijo. Pa tudi, ker so se že v Ogleju prepričali, kako desni del slovenske politike gleda na slovensko - italijanske odnose. In da je pripravljen zabarantati temeljni slovenski nacionalni interes za skupno pljuvanje čez partizane.

In kaj lahko storimo? Ne veliko, nekaj pa vendarle. Gospodarski stiki so v skupnem interesu in prav je, da jih nadaljujemo. Vendar to lahko storimo poslovno in brez osladnega govoričenja o prijateljstvu s tistim, ki ti tišči nož pod grlo. V Italiji imamo sicer kar nekaj prijateljev in to prijateljstvo moramo poglobljati. Ne glede na dejstvo, da so naši prijatelji zdaj v opoziciji in da bodo tam zagotovo še dolgo ostali. Imamo pa tudi zagrizene sovražnike, ki bodo to tudi ostali in tega se moramo tudi dolgoročno zavedati. Sosednji državi zato ne

smemo zaupati niti za hip, če drugega ne zato, ker še nikoli ni končala nobene vojne na strani, na kateri jo je začela.

S strani naše organizacije je treba seveda nadaljevati plodne stike z ANPI. Podpirati moramo tudi naše občinske uprave, ki dobro sodelujejo z občinami na drugi strani meje. Ob tem pa velja vselej opozarjati na to, da se ne smejo vsevprek bratiti s komerkoli, po Bazovici posebej ne s tržaškim županom Dipiazza in podobnimi. Če bi do tega prišlo, bi morala naša organizacija nemudoma reagirati.

Ne smemo se slepiti, da gre le za oblak, ki je začasno prekril nebo in se bo kmalu razkadil. Bazoviška nacionalistična orgija je dolgoročno močno obremenila slovensko italijanske odnose. Po Bazovici nobena stvar ne bo več taka, kakršna je bila. In nič ne bo pomagala nobena pipa miru, nobeno spravno kajenje, noben koncert na nobenem trgu, čeprav bomo še naprej priča diplomatskemu leporečju o prijateljstvu in dobrem sosedstvu.

Predvsem moramo delovati znotraj slovenske civilne družbe. Znotraj nje moramo ohranjati spomin na trpljenje primorskega ljudstva pod fašizmom in v času NOB in to vedenje posredovati našim mlajšim generacijam, pa tudi našim rojakom v celinski Sloveniji, ki o tem ne vedo veliko. Insistirati moramo naj se ponatisne skupna študija slovenskih in italijanskih zgodovinarjev o odnosih v zadnjem stoletju. In okreptiti moramo stike s Slovenci v Italiji, ki so trenutno največja žrtev poslabšanja meddržavnih odnosov in ki ga bodo na svoji koži najhuje čutili.

V okviru ZB moramo poskušati vplivati na slovensko politiko, naj internacionalizira vprašanje slovensko italijanskih odnosov, tako kot je tistega o meji s Hrvaško, saj gre tudi pri tem za temelje nacionalne varnosti. Cerarjeva izjava, da so se po Tajanijevem opravičilu razmere uredile kaže, da si tudi v slovenski politiki nekateri prizadevajo pomesti vse skupaj pod preprogo. Kot bi ne bili slišali Salvinija.

Pred evropskimi volitvami moramo zahtevati od slovenskih kandidatov za evropski parlament, naj se opredelijo do slovensko italijanskih odnosov, naj pokažejo, ali vedo o njih dovolj, da bodo lahko o tem spregovorili pred evropskim avditorijem. V času, ko italijanska stran zlorablja evropski parlament za revizijo zgodovine, se mora v tej instituciji oglasiti tudi slovenska plat resnice.

Seveda se moramo še naprej zavzemati za naše ideale, za sožitje ob meji in tudi za združeno demokratično Evropo. Ob tem pa se moramo vselej zavedati da sožitje ni samoumevno in enkrat za vselej dano, pa tudi evropske vrednote ne. Evropska zgodovina je polna dokazov o tem, pričakovana desna plima na evropskih volitvah pa bo bržkone zgodovini ponudila še enega.

Tovarišice in tovariši, za nami je volilno leto v katerem Slovenija ni podlegla črnemu valu, ki je širom po Evropi naplaval na oblast ljudomrzneže, čeprav so janšisti uporabljali enako ksenofobno in rasistično retoriko kot njihovi evropski somišljeniki, ki danes sedijo v vladah. Ko gre za temelje demokracije je potrebno strniti vrste vseh, ki se prepoznavajo v temeljnih občečloveških vrednotah in ki nasprotujejo avtoritarnemu družbenemu modelu, zasnovanemu na aroganci in teptanju človeškega dostojanstva. Nespoštovanje te zgodovinske lekcije je v prejšnjem stoletju v Evropi privedlo na oblast fašiste in naciste, v naši bližnji preteklosti pa janšiste. V našem domačem kraju smo bili zaradi podobnega kar šestnajst let talci samopašnosti narcisoidnega egocentrika, ki nas je gledal z več kot šestdesetih slik ene same številke občinskega glasila. S tega vidika smo lahko kar zadovoljni z izidi lanskih volitev tako na državni, kot tudi na občinski ravni. Obakrat je prišla do izraza volja večine prebivalstva in obakrat se je pokazalo, da lahko pride skrajna desnica pri nas na oblast le v primeru, če demokratične sile ne uspejo najti najmanjšega skupnega imenovalca. In če se med temi ne najde kdo, ki se je za ceno kratkoročnih koristi pripravljen udinjati barbarstvu.

Maja nas čakajo volitve v evropski parlament. Za nas ne bodo nič manj pomembne, saj bo v njem potekalo odločanje tudi o našem nadaljnjem razvoju. Zato moramo tudi člani naše organizacije v lastnih krogih spodbujati k čim večji volilni udeležbi. Ničkolikokrat se je namreč pokazalo, da ima od volilne abstinence pri nas korist le skrajna desnica.